

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
کلاشهر تبریز

گزارش نشست تخصصی

امروز و فردای ترافیک تبریز

شماره: ۲۴۹-۶/م/پ

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۲

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر تبریز با همکاری معاونت حمل

برگزارکننده:

و نقل و ترافیک شهرداری تبریز

تالار حرکت معاونت حمل و نقل و ترافیک شهرداری تبریز

محل برگزاری:

روز چهارشنبه ۲۸ دی ماه ۱۴۰۱

تاریخ برگزاری:

مدعین:

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز

سیروس حیدرریحانی

دانشیار گروه شهرسازی، دانشگاه گیلان

صابر محمدپور

رئیس دفتر فنی و مطالعات شبکه معابر سازمان ترافیک

امین صدرايي

کارشناس ارشد حقوق عمومی

علی خلیلی

گزارش حاضر جمع‌بندی دیدگاه‌های کارشناسی ارائه شده مدعین نشست بوده و لزوماً دیدگاه رسمی مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر تبریز نیست.

نکات اصلی ارائه شده در نشست:

- ❖ نظر به لزوم به‌روز رسانی آیین‌نامه طراحی راه‌های شهری (مصوب ۱۳۷۳)، شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در سال ۱۳۹۹ آیین‌نامه طراحی معابر شهری را با رویکردی جدید به مفاهیم و نحوه طراحی خیابان در راستای اصلاح الگوهای مربوط به حمل‌ونقل شهری به تصویب رسانده است.
- ❖ در رویکرد جدید خیابان‌های شهری بر اساس نقش اجتماعی آنها به دو رده تندرگاه‌های شهری و خیابان‌های شهری تقسیم می‌شوند؛
 - تندرگاه‌های شهری تنها به‌منظور عبور وسایل نقلیه، طراحی شده و عبور عرضی عابران پیاده و دوچرخه سواران به‌صورت همسطح در آنها ممنوع است. هدف از آنها صرفاً فراهم کردن جابه‌جایی وسایل نقلیه است که خود به دودسته بدون تداخل و با تداخل محدود تقسیم می‌شوند.
 - خیابان‌های شهری به‌منظور حضور و فعالیت عابران پیاده طراحی شده و امکان عبور عرضی عابران پیاده و دوچرخه سواران به‌صورت همسطح در آنها الزامی است. عملکرد اصلی خیابان‌های شهری در جابه‌جایی افراد و فراهم کردن دسترسی به کاربری‌ها است.
- ❖ در اینجا مفهوم خیابان کامل شکل می‌گیرد به‌طوری‌که طراحی و اجرای آن، دسترسی ایمن را برای تمامی کاربران در تمامی سنین و با هر سطح از توانایی جسمی را فراهم می‌کند. در خیابان کامل اولویت تأمین الزامات لازم برای تردد و حضور افراد پیاده در فضای خیابان است، برای سرعت کم طراحی می‌شود، ظرفیت دسترسی‌ها بالا است و طول سفر کاهش می‌یابد.
- ❖ نگرش صحیح در مورد شبکه معابر شهری بایستی نگرشی کامل به انواع مختلف سلسه‌مراتب معابر شهری به‌صورت توأمان باشد.
- ❖ در مدیریت حمل‌ونقل شهری لازم است به تغییر نقش خیابان و دگردیسی و تکوین آن در طول زمان توجه شود.
- ❖ سهم بالای خودروی شخصی تأثیرات منفی بر کیفیت زندگی شهری می‌گذارد؛ از بین رفتن فضاهای زیست شهری، آلودگی هوا، آلودگی صوتی، اغتشاش بصری، افزایش مصرف انرژی و جدایی‌گزینی بافت‌های منسجم شهری از جمله اثرات آن است.
- ❖ شهرنشینی شتابان با افزایش تقاضا برای استفاده از خودروهای شخصی و فضاهای شهری، فشار زیادی بر حمل‌ونقل شهری وارد می‌کند.
- ❖ در نگاه خودرو محور (که عمدتاً در کشورهای در حال توسعه پیش گرفته می‌شود)، با افزایش تقاضا برای سفر خیابان‌ها تعریض می‌شوند که به استفاده ناکارآمد از فضای شهری منجر می‌گردد.

- ❖ سیاست‌های شهرسازی مدرنیستی مبتنی بر تهیه طرح‌های سنتی جامع و تفصیلی به دلیل عدم توانایی در همپوشانی کاربری زمین و شبکه حمل‌ونقل، عدم ارتباط فرایند تهیه آنها با طرح جامع حمل‌ونقل شهری، توسعه دادن افقی شهر، تراکم پایین و عدم وجود صرفه‌جویی ناشی از مقیاس، اولویت دادن به نقش جابه‌جایی به جای نقش دسترسی و اجتماعی در نظام سلسه‌مراتب دسترسی، افزایش پارکینگ و انواع کاربری‌های وابسته به حمل‌ونقل شخصی منجر به توسعه ناپایدار حمل‌ونقل می‌شوند.
- ❖ سیاست‌های شهرسازی پست‌مدرن در مواجهه با مسئله حمل‌ونقل و ترافیک راه‌کاری برای برون‌رفت از رویه فعلی و توسعه پایدار حمل‌ونقل شهری است. رویکرد برنامه‌ریزی اجتماع‌محور، برنامه‌ریزی هم‌زمان کاربری زمین و حمل‌ونقل، مدیریت تقاضای سفر (TDM)، توسعه مبتنی بر حمل‌ونقل همگانی (TOD)، رشد هوشمند و توسعه فشرده شهر، توجه به اختلاط مناسب کاربری‌ها، آرام‌سازی محلات و حمل‌ونقل یکپارچه شهری (ITP) از جمله سیاست‌های جدید توسعه پایدار در شهرسازی است.
- ❖ برای جاری و ساری شدن سیاست‌های (بایدها و نبایدها) مؤثر بر ساختار شهر با رویکرد مدیریت صحیح بر حمل‌ونقل شهری، توجه بر ضمانت اجرایی آنها با لحاظ موانع قانونی امری مهم تلقی می‌شود؛ شایسته بودن سیاست لزوماً دلیلی بر اجرایی شدن آن نیست و بایستی به وجود مقرره‌های ناشایستی که همچنان اعتبار داشته و به لحاظ قانونی لازم‌الاجرا هستند با دید دقیق‌تری نگاه کرد.
- ❖ وجود تداخل در صلاحیت کاری مراجع و مقامات اداری مرتبط در حوزه حمل‌ونقل شهری یکی از آسیب‌های این حوزه می‌باشد.
- ❖ به استناد اصل ۲۸ قانون اساسی که داشتن شغل مناسب را حق عمومی می‌داند، حق بر آزادی انتخاب شغل به فضای آن هم سرایت می‌کند. این اصل و تبصره ۲ ماده ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن موجبات وجود اختلاف‌نظر در ایجاد سازوکار مناسب جهت تعیین پراکنش فضایی مشاغل شهری است.
- ❖ می‌توان از ظرفیت آیین‌نامه مشاغل و اصناف مزاحم شهری مصوب ۱۳۹۶ هیئت دولت در جهت ساماندهی مشاغل استفاده کرد. اضافه شدن شرط استعلام از شهرداری در صدور مجوزهای مشمولین قانون اصناف به عنوان یک راه‌حل مطرح می‌باشد.
- ❖ جهت سامان بخشی به آشفتگی موجود حاکم بر فعالیت مشاغل در شهر، می‌توان با تمرکز بر ضوابط طرح تفصیلی به تعیین جزئیات دقیق مشاغل مزاحم شهری پرداخت.
- ❖ قانون ماده واحده مصوب سال ۱۳۶۶ که فعالیت شغلی پزشکان و صاحبان حرف وابسته در ساختمان‌های مسکونی و تجاری بلامانع می‌داند، با توجه به شرایط حاکم بر جامعه در آن زمان تنظیم و تأیید شده بوده و در زمان حال جهت

ساماندهی مشاغل و حرف پزشکی که به عنوان یکی از معضلات اساسی برهم‌زننده ساختار شهر شناخته می‌شود، نسخ یا اصلاح قانون مذکور تنها راه حل موضوع می‌باشد.

پیشنهادها برای تداوم داشتن نشست:

- ❖ تبیین نحوه نگاه به مسائل حمل و نقل شهری در نگارش و تدوین طرح تفصیلی جدید تبریز؛ نظر به اهمیت موضوع و اینکه ترافیک شهری یکی از عمده‌ترین معضلات تبریز است، بایستی نگاهی واقع‌بینانه کرده و راه حل عملی ارائه کرد.
- ❖ بررسی اثر فقدان طرح جامع حمل و نقل شهری برای تبریز در وضعیت کنونی آن
- ❖ بررسی ظرفیت‌های قانونی در اصلاح الگوهای حمل و نقل شهری
- ❖ نگاهی دقیق‌تر به آیین‌نامه جدید طراحی معابر شهری و نحوه کاربست آن در ساختار کلی شهر در بافت‌های موجود و توسعه‌های جدید

نظر رسمی	اظهاری نظر رسمی مرکز در موارد ارجاعی از طرف شورای اسلامی شهر یا شهرداری تبریز
دیدگاه	دیدگاه مرکز در موارد جاری شهری و نقد عملکرد و فعالیت‌های شهرداری و سایر دستگاه‌های اجرایی
گزارش تخصصی	گزارش تخصصی مستخرج از کمیته‌ها، گروه‌های کانونی یا نشست‌ها
انتقال دانش	ارسال مطالب گزیده شده یا چکیده مطالب و گزارش‌های سایر مراکز پژوهشی یا نشست‌های خارج از مرکز
یادداشت	اظهاری نظر کارشناسی توسط افراد خبره که لزوماً مورد تأیید مرکز نیست
انعکاس	تبیین پیشنهاد، انتظار یا مطالبه کارشناسی یا مردمی
خلاصه مدیریت	خلاصه مدیریتی طرح‌های مطالعاتی انجام شده در مرکز
افکارسنجی	گزارش مستخرج از افکارسنجی عمومی یا موردی
تجربه مدیریت	گزارش تجربیات حوزه مدیریت شهری سایر شهرهای داخل و خارج کشور یا گزارش تجربه‌نگاری مدیریت شهری
پرسمان	بیان مسئله یا طرح سؤالاتی در خصوص مسائل جاری شهر از مدیریت شهری و درخواست پاسخگویی
شناخت شهر	گزارش شناخت وضع موجود در قالب متن نقشه یا اینفوگرافی
اسناد مرکز	آیین‌نامه‌ها، فرم‌ها، دفترچه‌های راهنما و سایر مستندات مربوط به شیوه فعالیت مرکز

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر تبریز

rctbz.tabriz.ir

عنوان: گزارش نشست تخصصی امروز و فردای ترافیک تبریز
پدیدآور: فرشاد رشدی ملکی
نوع و شماره گزارش: گزارش تخصصی (۵)
شماره: ۲۴۹-۶/م/پ تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۲
متن (PDF) از طریق سایت مرکز قابل دریافت است
این متن در پرتال جامع مطالعات شهری ایران بارگذاری شده است
دریافت نظر و پیشنهاد: rctc@tabriz.ir ۰۴۱-۲۱۰۴۰۹۰۰
آدرس: خیابان توانیر، اول خیابان شفیع‌زاده، جنب فرهنگسرای شهید بهشتی

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
کلاشهر تبریز